

En ny missionstid

Trettondedag jul avslutas Svenska kyrkans traditionsenliga julinsamling. 42 miljoner kronor är målet för kampanjen, som pågått sedan 1 söndagen i advent. Fram till år 2008 stod Svenska kyrkans mission bakom julkampanjen, medan Lutherhjälpen hade fastekampanjen. Sedan 2008 är de bägge organisationerna sammanslagna till Svenska kyrkans internationella arbete.

Det nya namnet påminner mer om något i stil med de stora internationella välgörenhetsorganisationerna. Den gamla julinsamlingen sände redan i själva namnet Svenska kyrkans mission en tydlig signal. Namnbytet uttrycker missionstankens djupgående kris i vår tid. Vad menar vi egentligen när vi idag talar om mission?

2016 är det jämnt 25 år sedan David Bosch gav ut sitt storverk om missionens historia och teologi, *Transforming Mission*. Den sydafrikanske teologen dog tragiskt i en bilolycka året därpå, men hans bok har kommit att leva kvar och läsas. Den har kallats ett slags *Summa Missiologica*.

Utgångspunkten för Bosch är att missionen i dag befinner sig i kris. Under 1900-talet kom en äldre tids missionsförståelse gradvis att ifrågasättas, såväl utifrån som inifrån kyrkan själv. Det gradvis epokgörande med *Transforming Mission* var inte dess suveräna överblick över materialet utan greppet att koppla missionshistorien till Thomas Kuhns paradigmbegrepp. I sin bok om de vetenskapliga revolutionernas struktur visar Kuhn hur varje epok har sina givna övergripande tankemönster. Dessa för samtiden självklara förutsättningar för tänkandet kallar han paradigm. Bosch identifierar för sin del sex missionsparadigm genom kyrkans historia: den tidiga kristenhetens, den patristiska periodens, den medeltida kyrkans, den protestantiska reformationens, den moderna tidens, det framväxande ekumeniska paradigmet.

Bosch hävdar att vi just nu befinner oss i ett paradigmskifte. Upplysningstidens paradigm, moderniteten, håller på att avlösas av ett nytt paradigm för en ekumenisk kyrka i en multikulturell och mångreligiös värld. I alla sådana brytningstider finns rester av det gamla paradigmet kvar samtidigt som det i det gamla fanns sådant som pekade fram mot det nya.

Vårt moderna missionsbegrepp uppstod, enligt Bosch, på 1500-talet. Tidigare hade missio (lat. sändning) bara använts för att beskriva hur Sonen sänds av Fadern. Det är först i och med den kristna västvärldens »upptäckt» av Amerika som begreppet kom att beteckna kyrkans expansion. Detta missionsbegrepp är därför intimt knutet till kolonialismens erövring av resten av världen. Det som kallats imperiernas tidsålder når sin kulmen kring sekelskiftet 1800/1900.

Svenska Kyrkans Mission bildades 1874 för vad som med dåtidens språkbruk kallades »hednamission». Modernismens missionstanke nådde vid denna tid något av en sista höjdpunkt med de stora internationella missionskonferenserna. Mest känd är den i Edinburgh 1910: hela världen skulle erövras. Ett halvt århundrade senare hade de flesta forna kolonier genomfört sin egen befrielse, samtidigt som det kristna Europa alltmer sekulariserats.

Missionen i den gamla meningen – som segerrik erövring ovanifrån – fungerar inte längre i denna nya situation. Ett annat sätt att tänka har blivit av nöden. Att hänga fast vid det gamla, trygga och invanda är att bita sig fast vid ett paradigmsområde som redan är passerat.

Det allra första Svenska kyrkan behöver göra är att acceptera att vi lever i en helt ny situation. Enhetskyrkans trosmonopol är sedan länge förbi och drömmen om folkkyrkan där alla är med har ingen framtid. För första gången på tusen år måste Svenska kyrkans troende lära sig att leva i en minoritetssituation. Vi lever i ett gemensamt samhälle tillsammans med andra kristna, andra gudstroende och icke-troende. Det är i denna situation och inte i någon annan som vi kallas att vara »ett utvalt släkte, kungar och präster, ett heligt folk, Guds eget folk som skall förkunna hans storverk» (1 Petr. 2:9). Vi lever i en ny missionstid.

Det är Fadern som sänder sin Son som i sin tur sänder kyrkan genom den Helige Ande. Grunden för missionen är Guds kärlek, inte vår egen goda vilja. Missionen måste därför alltid börja med vårt ständigt förnyade möte med Guds kärlek i Jesus Kristus.

I sin apostoliska förmaning från 2013 om en ny evangelisatorisk iver, *Evangeliets glädje*, betonar påven Franciskus det här sambandet flera gånger. Den kyrka som inte själv är berörd av Gud kan inte vara upptänd av iver att beröra andra. Till exempel skriver han: »All evangelisation grundar sig på Guds ord. Vi lyssnar till det, mediterar över det, lever efter det, firar det och vittnar om det. De heliga skrifterna är själva källan till evangelisationen. Följaktligen behöver vi hela tiden öva oss i att lyssna till det. Kyrkan evangeliserar inte om hon inte varaktigt låter sig evangeliseras själv» (nr 174).

Den inåtvända rörelsen mot andlig fördjupning står därför inte i motsats till den utåtriktade missionsrörelsen. Tvärtom är den enskilda och gemensamma bönen missionens ursprung. I själva mässan finns dynamiken: kyrkan samlas, lyssnar till Herrens ord och firar vid Herrens bord, och sänds sedan ut igen. Söndagens högmässa är missionens källa och höjdpunkt.

Det innebär inte att man kan räkna med något slags automatik i skeendet. Bara för att vi är trofasta i gudstjänstfirandet når vi därmed inte människor med evangeliet. Det är ibland smärtsamt tydligt. I en ny missionstid behöver också Svenska kyrkan på ett kreativt sätt söka nya utåtriktade arbetsformer.

Kyrkans ärende är att i liturgi, diakoni och martyrium vara ett vittnesbörd om Guds frälsningsgärning i Jesus Kristus och ett tecken på Guds rike. Det är hennes mission, det är till detta hon sänds. Missionen kan därför heller inte snävt begränsas till en särskild verksamhet – vare sig hednamission, evangelisation eller något annat. Kyrkoordningens skrivningar om församlingens grundläggande uppgift som »gudstjänst, undervisning, diakoni och mission» missleder här lätt. Missionsbegreppet är mycket rikare än så och handlar om *hela* kyrkans framträdande i världen som ett levande Kristusvittnesbörd.

Kyrkan sänds däremot inte till att alltid vara framgångsrik, erövra och expandera. Tvärtom lever vi redan nu i en tid då fler kristna än någonsin förföljs och dödas för sin tros skull. Bosch skriver i inledningen till *Transforming Mission*: »Under många hundra år har kyrkan lidit mycket litet och har förletts till att tro att hon är en framgångssaga. Liksom sin Herre

kommer kyrkan dock – om hon är trogen sitt väsen – att vara kontroversiell, ett 'tecken som väcker strid' (Luk. 2:34). Att kyrkan under så många år hade en krisfri existens var därför något onormalt. Långt om länge är vi nu tillbaka till det normala... och vi vet det!»